

Sygn. akt III AUa 148/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 września 2015 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Grażyna Czyżak (spr.)
Sędziowie:	SSA Michał Bober SSA Aleksandra Urban
Protokolant:	stażysta Sylwia Gruba

po rozpoznaniu w dniu 10 września 2015 r. w Gdańsku

sprawy K. W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji K. W.

od wyroku Sądu Okręgowego we Włocławku IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 28 października 2014 r., sygn. akt IV U 699/14

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 148/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 23 lipca 2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T., powołując się na przepisy: art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 1440 ze zm.) oraz § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 ze zm.), odmówił ustalenia K. W. prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym wskazując, że na dzień 01 stycznia 1999 r. nie udowodnił 25 letniego okresu składkowego i nieskładkowego oraz 15 lat pracy w szczególnych warunkach, a ponadto jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego i nie złożył oświadczenia o przekazaniu środków z tego funduszu, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Od powyższej decyzji odwołanie wniósł K. W. kwestionując przyjęcie, że nie osiągnął na dzień 01 stycznia 1999 r. wymaganego okresu składkowego i nieskładkowego oraz okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach oraz

domagając się przeprowadzenia zawnioskowanych dowodów na okoliczności: pracy w gospodarstwie rolnym rodziców oraz wykonywania prac w szczególnych warunkach.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie podnosząc, że na podstawie przedłożonych dokumentów ubezpieczony wprowadził udowodnił na dzień 01 stycznia 1999 r. łącznie 25 lat składkowych, nieskładkowych i uzupełniających, lecz na ten dzień nie wykazał żadnego okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach, jak również jest członkiem OFE i nie zwrócił się o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w OFE na dochody budżetu państwa.

Wyrokiem z dnia 28 października 2014 r. w sprawie IV U 699/14 Sąd Okręgowy we Włocławku IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie.

Podstawę tego rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia i rozważania Sądu I instancji:

K. W. urodził się w dniu (...) r. W dniu 26 czerwca 2014 r. wystąpił do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. z wnioskiem o przyznanie emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach.

W okresie od dnia 26 czerwca 1977 r. do dnia 12 sierpnia 1994 r. (17 lat, 1 m-c i 16 dni) ubezpieczony był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w Zakładach (...) i Mechanicznych Górnictwa Skalnego (...) w A..

Początkowo zatrudniony był na stanowisku pomocnika maszynisty koparko-spycharki i pomocnika maszynisty spycharki (7 lat, 6 m-cy i 19 dni). W okresie od dnia 15 stycznia 1985 r. do dnia 25 lutego 1985 r. ubezpieczony wykonywał pracę na stanowisku robotnika magazynowego, a następnie od dnia 26 lutego 1985 r. na stanowisku monter mechaniki napraw pojazdów samochodowych (4 m-ce i 23 dni). Na stanowisko pomocnika maszynisty powrócił od dnia 08 maja 1985 r. Po uzyskaniu uprawnień maszynisty spycharki od dnia 26 marca 1986 r. do dnia 04 grudnia 1989 r. pracował na stanowisku maszynisty spycharki (4 lata, 6 m-cy i 26 dni). Od dnia 05 grudnia 1989 r. ubezpieczony został przeniesiony do pracy zastępczej w Wydziale robót montażowych B-2, a od dnia 29 maja 1990 r. wykonywał pracę na stanowisku dozorecy. Z dniem 18 września 1991 r. powierzono mu obowiązki pomocnika palacza w kotłowni (...), na którym pracował do dnia 25 stycznia 1993 r. (2 lata, 7 m-cy i 26 dni).

Na stanowisko maszynisty spycharki ubezpieczony powrócił 26 stycznia 1993 r., przy czym od dnia 08 listopada 1993 r. rozszerzono jego obowiązki o obowiązki kierowcy ciągnika. Na tym stanowisku pracował już do końca zatrudnienia, z tym, że w okresie od dnia 17 maja do dnia 06 sierpnia 1994 r. korzystał z urlopu bezpłatnego (1 rok, 3 m-ce i 20 dni).

Łącznie K. W. przepracował na stanowisku pomocnika maszynisty i maszynisty spycharki i koparko-spycharki 13 lat, 5 m-cy i 5 dni.

W okresie od dnia 02 sierpnia 1973 r. do dnia 30 listopada 1974 r. ubezpieczony był zatrudniony w Spółdzielni Kółek Rolniczych w A. z siedzibą w S. na stanowisku traktorzysty (1 rok, 3 m-ce i 28 dni).

W okresie od dnia 26 października 1998 r. do dnia 19 kwietnia 2010 r. K. W. był zatrudniony w Przedsiębiorstwie (...) sp. z o. o. w A. na stanowisku operatora koparko-ładowarki.

Powyższych ustaleń Sąd Okręgowy dokonał w oparciu o dokumenty zgromadzone w aktach emerytalnych oraz w aktach osobowych wnioskodawcy, albowiem żadna ze stron postępowania nie kwestionowała ich autentyczności. Brak było zatem, w ocenie tego Sądu, przesłanek by odmówić im przymiotu wiarygodności.

Sąd I instancji nadał również przymiot wiarygodności zeznaniom świadków zgłoszonych przez ubezpieczonego oraz jego przesłuchaniu w charakterze strony, jednakże w ograniczonym zakresie, tj. w jakim korespondowały one z dokumentami zachowanymi w aktach osobowych ubezpieczonego z okresu zatrudnienia w zakładzie (...).

Sąd ten podkreślił, że świadkowie pracowali bezpośrednio z wnioskodawcą tylko w pewnych przedziałach czasowych, stąd też ich wiedza na okoliczność wykonywanej przez niego pracy nie może być pełna. Świadkowie: Z. D. i R. F.,

którzy byli również zatrudnieni w (...) zgodnie twierdzili, iż wnioskodawca stale, codziennie w wymiarze co najmniej 8 godzin pracował na stanowisku operatora sprzętu ciężkiego – spycharki i koparko-spycharki, nawet wówczas gdy nie miał jeszcze formalnych uprawnień do pracy na takim sprzęcie. Zeznania w/w świadków Sąd Okręgowy ocenił jednak jako zbyt ogólne i mało precyzyjne, przez co wiarygodne jedynie w części, w świetle dokumentów zgromadzonych w aktach osobowych K. W.. Sąd ten nie dał więc wiary zarówno świadkom jak i ubezpieczonemu, że przez cały okres zatrudnienia w tym zakładzie wykonywał pracę tylko jako maszynista sprzętu ciężkiego, nawet gdy formalnie uprawnień takich jeszcze nie zdobył.

Wywodził dalej, że można wprawdzie założyć, iż pomocnik maszynisty także wykonywał prace na sprzęcie ciężkim, jednakże z całą pewnością od okresu zatrudnienia w B. zaliczalnego do pracy w szczególnych warunkach należy odjąć okresy, w których K. W. wykonywał prace zastępcze jako pomocnik magazynowy, monter mechanik napraw pojazdów samochodowych, dozorca i pomocnik palacza. Tylko bowiem praca wykonywana w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowiskach pracy wymienionych w wykazie A rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze oraz w zarządzeniach resortowych (tu odpowiednio w wykazie – załączniku do zarządzenia Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 01 sierpnia 1983 r. w sprawie wykazu stanowisk pracy w zakładach pracy nadzorowanych przez Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach uprawniające do wcześniejszego przejścia na emeryturę oraz do wzrostu emerytury lub renty, ewentualnie w załączniku do zarządzenia Ministra Górnictwa i Energetyki z dnia 12 sierpnia 1983 r. w sprawie określenia stanowisk pracy w resorcie górnictwa i energetyki, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach) stanowi pracę w warunkach szczególnych uprawniającą do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym.

Sąd I instancji nie dał wiary ubezpieczonemu i świadkom w zakresie, w którym twierdzili, że wnioskodawca wykonywał jedynie prace maszynisty sprzętu ciężkiego na stanowisku pomocnika maszynisty i maszynisty (operatora) wskazując, że przeczą temu dokumenty w aktach osobowych.

Wprawdzie ubezpieczony twierdził, że na okazanych mu na rozprawie w dniu 28 października 2014 r. oryginalnych dokumentach zawartych w jego aktach osobowych (tj. potwierdzających fakt złożenia podania o przeniesienie do pracy na stanowisku dozorca i pomocnika palacza) nie są jego odrębne podpisy, jednakże Sąd ten nie dał temu wiary uznając, iż jest to mało prawdopodobne. Podkreślił też, że obaj świadkowie zeznający w sprawie byli zatrudnieni na stanowiskach kierowniczych wyższego szczebla, w związku z czym zarządzali grupą pracowników liczącą od kilkunastu do nawet kilkudziesięciu pracowników w różnych okresach czasu, trudno zatem w tych okolicznościach pamiętać dokładnie jakie prace wykonywał konkretny pracownik przez kilkanaście lat zatrudnienia. Co istotne świadkowie też wskazywali, iż nie przypominają sobie aby K. W. wykonywał inne prace niż na sprzęcie ciężkim, co zrozumiałe zważywszy na upływ czasu i co przecież nie oznacza, że takiej pracy nie wykonywał z całą pewnością.

Sąd Okręgowy stwierdził, że dokumenty w aktach osobowych, w przypadku sprzeczności z zeznaniami świadków, winny mieć pierwszeństwo przed dowodami osobowymi jako, że te drugie, z uwagi na zawodność ludzkiej pamięci i skłonność do zapamiętywania przede wszystkim faktów mających znaczenie dla świadka, są mniej wiarygodne.

Zdaniem tego Sądu zgromadzony w sprawie materiał dowodowy pozwala na ustalenie ponad wątpliwość, że wnioskodawca wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu prace w szczególnych warunkach jako operator sprzętu ciężkiego – spycharki i koparko -spycharki na stanowisku pomocnika maszynisty i maszynisty (operatora) wymienionym w wykazie A, dziale V, poz. 3 załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (dalej: rozporządzenie) oraz wskazanym w wykazie A, dziale V, poz. 3, pkt 1 i 3 zarządzenia Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 01 sierpnia 1983 r. w sprawie wykazu stanowisk pracy w zakładach pracy nadzorowanych przez Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach uprawniające do wcześniejszego przejścia na emeryturę oraz do wzrostu emerytury lub renty, bądź odpowiednio w dziale V, poz. 3, pkt 21 wykazu – załącznika do zarządzenia Ministra Górnictwa i Energetyki z dnia 12 sierpnia 1983 r. w sprawie określenia stanowisk pracy w resorcie górnictwa i energetyki, na których są

wykonywane prace w szczególnych warunkach w okresach: od dnia 26 czerwca 1977 r. do dnia 14 stycznia 1985 r., od dnia 08 maja 1985 r. do dnia 04 grudnia 1989 r. i od dnia 26 stycznia 1993 r. do dnia 15 maja 1994 r., co stanowi łącznie okres 13 lat, 5 m-cy i 5 dni wobec wymaganych 15 lat.

Mając na uwadze powyższe ustalenia faktyczne Sąd I instancji uznał, że odwołanie ubezpieczonego nie było zasadne, w związku z czym należało je oddalić.

Sąd ten zważył, że K. W. urodził się w dniu (...), a więc w chwili złożenia wniosku o świadczenie ani w chwili wyrokowania w sprawie nie nabył prawa do emerytury na ogólnych zasadach, albowiem nie osiągnął ustawowego wieku emerytalnego 67 lat dla mężczyzn (art. 24 ust. 1 lit. b pkt 20 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych dalej jako: ustawa emerytalna). Rozważył zatem, czy wnioskodawca spełnia warunki do nabycia emerytury w obniżonym wieku na podstawie przepisu art. 184 w zw. z art. 32 ustawy emerytalnej z tytułu wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze.

Zgodnie z brzmieniem art. 184 ust. 1 ustawy emerytalnej ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy tj. 01 stycznia 1999 r. osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu,

na dochody budżetu państwa.

Zgodnie z art. 32 ust. 1 ustawy emerytalnej ubezpieczonym urodzonym przed dniem 01 stycznia 1949 r., będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2-3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1. W myśl art. 32 ust. 2 ustawy emerytalnej dla celów ustalenia uprawnień, o których mowa w ust. 1, za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia. Przepis art. 32 ust. 4 ustawy emerytalnej stanowi dalej, że wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych, tj. przepisów rozporządzenia.

Przepis § 3 rozporządzenia stanowi, że za okres zatrudnienia wymagany do uzyskania emerytury, zwany dalej "wymaganym okresem zatrudnienia", uważa się okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczalnymi do okresów zatrudnienia. Według § 4 ust. 1 rozporządzenia pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki: osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn oraz ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

W tym miejscu Sąd Okręgowy wskazał nadto, iż jakkolwiek zgodnie z § 2 ust. 2 rozporządzenia okresy pracy w szczególnych warunkach, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach lub w świadectwie pracy, to jednak nie jest to jedyna droga do wykazania zatrudnienia w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze. Zgodnie bowiem z § 22 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07 lutego 1983 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno – rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń okresy zatrudnienia mogą być udowodnione zeznaniami świadków, gdy zainteresowany

wykaże, że nie może przedstawić zaświadczenia zakładu pracy. Organ rentowy, w ramach przysługujących mu kompetencji ustawowych, samodzielnie ocenia przedstawione przez ubezpieczonego dowody (dokumenty), mające potwierdzić prawo do świadczenia. Dokument taki winien bowiem znajdować potwierdzenie w innych dowodach i podlega ocenie wiarygodności. Obowiązek wskazania świadków, w braku świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach, obciąża ubezpieczonego.

Przekładając wyżej przedstawiony stan prawny na stan faktyczny niniejszej sprawy, Sąd I instancji stwierdził, że K. W. na dzień 01 stycznia 1999 r. wykazał się ostatecznie wymaganym okresem składkowym i nieskładkowym. Organ rentowy na podstawie załączonych do odwołania dodatkowych dowodów zaliczył do okresów składkowych i nieskładkowych jako uzupełniający okres pracy K. W. w gospodarstwie rolnym rodziców położonym w S. po ukończeniu 16 roku życia. Spór między stronami sprowadzał się do tego, czy ubezpieczony może wykazać się okresem 15 lat pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu ustawy emerytalnej.

W ocenie tego Sądu K. W. nie wykazał ostatecznie, iż wykonywał prace w szczególnych warunkach w wymiarze co najmniej 15 lat. Okres tego rodzaju pracy na stanowisku pomocnika maszynisty i maszynisty spycharki i koparko-spycharki w zakładzie (...) w A. ostatecznie mógłby być uznany w wymiarze 13 lat, 5 m-cy i 5 dni. Gdyby nawet teoretycznie zaliczyć jeszcze ubezpieczonemu, jako okres pracy w szczególnych warunkach, okres pracy w (...) w A. z/s w S. na stanowisku kierowcy ciągnika (wykaz A, dział VIII, poz. 3 rozporządzenia) w wymiarze 1 roku, 3 m-cy i 28 dni oraz okres pracy od dnia 26 października 1998 r. do dnia 31 grudnia 1998 r. (2 m-ce i 5 dni) w Przedsiębiorstwie (...) sp. z o. o. w A. na stanowisku operatora koparko-ładowarki, łącznie jego okres pracy w szczególnych warunkach wyniósłby 14 lat, 11 m-cy i 8 dni, a zatem mniej niż 15 lat.

Sąd Okręgowy zaznaczył jednakże, że ustalenia takie można czynić jedynie teoretycznie, albowiem po pierwsze - ubezpieczony przystąpił do OFE, a ani we wniosku o emeryturę, ani też w toku postępowania nie złożył wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa, a po drugie – nie przedstawił stosownych świadectw wykonywania prac w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze w (...) i (...) ani też nie udowodnił wykonywania takiej pracy poprzez zeznania świadków (takich świadków nie wskazał).

W świetle powyższego Sąd ten uznał, że wydana w sprawie decyzja organu rentowego, odmawiająca K. W. prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym, była słuszna, a jego odwołanie jako bezzasadne należało oddalić.

Z tych względów, na podstawie art. 477 (14) § 1 k.p.c., Sąd I instancji orzekł jak w sentencji wyroku.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł K. W. zaskarżając ten wyrok w całości i zarzucając mu naruszenie prawa materialnego, tj. art. 32 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 roku, poz. 1440 ze zm.) w zw. z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 ze zm.) w zw. z pkt 1, poz. 1 zarządzenia nr 9 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 01 sierpnia 1983 r. w sprawie wykazu stanowisk pracy w zakładach pracy nadzorowanych przez Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach uprawniające do wcześniejszego przejścia na emeryturę oraz do wzrostu emerytury lub renty (Dz. Urz. M.B. z grudnia 1983 r.) poprzez niewuwzględnienie jako okresów zatrudnienia w szczególnych warunkach okresów jego zatrudnienia: od dnia 18 września 1991 r. do dnia 25 stycznia 1993 r. w Zakładach (...) i Mechanicznych Górnictwa Skalnego (...) w A. na stanowisku pomocnika palacza, od dnia 02 sierpnia 1973 r. do dnia 30 listopada 1974 r. w Spółdzielni Kółek Rolniczych w A. na stanowisku traktorzysty oraz od dnia 02 sierpnia 1973 r. do dnia 19 kwietnia 2010 r. w Przedsiębiorstwie (...) sp. z o. o. w A. na stanowisku operatora koparko-ładowarki.

Apelujący oświadczył, że nie jest już członkiem Otwartych Funduszy Emerytalnych, ponieważ złożył za pośrednictwem ZUS stosowny wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na jego rachunku w otwartym funduszu emerytalnym na dochody budżetu państwa.

W uzasadnieniu apelacji ubezpieczony dokonał streszczenia postępowania sądowego-pierwszoinstancyjnego w niniejszej sprawie oraz zakwestionował przyjęcie, że nie wykazał osiągnięcia na dzień wejścia ustawy emerytalnej w życie wymaganego co najmniej 15-letniego okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach, domagając się zaliczenia do tego okresu wymienionych wyżej okresów zatrudnienia.

W konkluzji apelacji skarżący wnosił o:

- 1) uzupełnienie postępowania dowodowego poprzez dopuszczenie dowodu z zaświadczenia o wykonywaniu pracy w warunkach szczególnych ze Spółdzielni Kółek Rolniczych w A. oraz dopuszczenie zeznań wskazanych w apelacji świadków na okoliczność wykonywania prac na stanowiskach: pomocnika palacza w kotłowni, traktorzysty i operatora kopaerko-ładowarki, w warunkach szczególnych;
- 2) zmianę zaskarżonego wyroku, uchylenie decyzji organu rentowego i orzeczenie, iż K. W. nabył prawo do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych, ewentualnie
- 3) uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania w celu przeprowadzeniaawnioskowanych dowodów.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Po uzupełnieniu postępowania dowodowego w postępowaniu apelacyjnym okazało się, że apelacja K. W. nie zasługuje na uwzględnienie, ponieważ nie zawiera zarzutów skutkujących uchyleniem lub zmianą wyroku Sądu I instancji.

Wobec przedłożenia w postępowaniu apelacyjnym odpisu złożonego do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w T. wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa (k. 83 akt sprawy) oraz kwestionowania przez apelującego nie zaliczenia okresów jego zatrudnienia: od dnia 02 sierpnia 1973 r. do dnia 30 listopada 1974 r. w Spółdzielni Kółek Rolniczych w A. z siedzibą w S., od dnia 18 września 1991 r. do dnia 25 stycznia 1993 r. w Zakładach (...) i Mechanicznych Górnictwa Skalnego (...) w A. oraz od dnia 26 października 1998 r. do dnia 19 kwietnia 2010 r. w Przedsiębiorstwie (...) sp. z o. o. w A. do okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach zachodziła konieczność uzupełnienia postępowania dowodowego w postępowaniu apelacyjnym.

W związku z powyższym, celem uzupełnienia postępowania dowodowego przeprowadzonego w postępowaniu sądowym-pierwszoinstancyjnym w niniejszej sprawie, na mocy art. 382 k.p.c., Sąd Apelacyjny w Gdańsku III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych dopuścił dowody z zeznań świadków: P. S., Z. K., Z. W. i Z. R. na okoliczności jak w tezie dowodowej postanowienia z dnia 10 września 2015 r. w sprawie III AUa 148/15 (k. 107 akt sprawy 00:01:21).

Z zeznań świadka P. S. (k. 107 akt sprawy 00:07:42) wynika, że pracował on razem z ubezpieczonym w spornym okresie zatrudnienia w (...) w A. w latach 90-tych. Wnioskodawca w spornym okresie zatrudnienia stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pracował jako pomocnik palacza przy zautomatyzowanych kotłach wodnych typu przemysłowego, które produkowały ciepło na potrzeby tego przedsiębiorstwa i innych odbiorców. W ramach swoich obowiązków: umieszczał za pomocą mechanicznego ładowacza węgiel na taśmociągu transportującym opał do pieca, oczyszczał ładowacz, ręcznie ładował i wywoził żużel z pieca, a ponadto za pomocą spychacza przesuwał hałdy węgla na placu (przez około 1 godzinę dziennie).

Zeznania świadka Z. K. (k. 108 akt sprawy 00:17:12) wskazują natomiast, że był on zatrudniony w (...) w A. na stanowisku pomocnika palacza i palacza. W spornym okresie zatrudnienia K. W. pracował w wymienionym wyżej zakładzie pracy na stanowisku pomocnika palacza przy obsłudze kotłów wodnych typu przemysłowego. Wprawdzie kotły te były sterowane zdalnie, a transport węgla do pieca odbywał się za pomocą taśmociągów, lecz nie były w pełni zautomatyzowane, ponieważ wymagały ręcznego: ładowania węgla na taśmociąg oraz usuwania żużla. Ubezpieczony ręcznie ładował: węgiel na taśmociąg transportujący opał do pieca oraz wypalony żużel na taczki lub w późniejszym okresie na taśmociąg, a ponadto wykonywał prace operatora spychacza przy przesuwaniu hałd węgla na placu.

Świadek Z. W. podał (k. 108 akt sprawy 00:23:55), że pracował razem z wnioskodawcą – jego bratem w spornym okresie zatrudnienia w (...) w A. z/s w S.. Obydwaj pracowali na stanowiskach kierowców ciągników i zajmowali się: wykonywaniem oprysków, prac polowych, prac transportowych, w okresie zimowym odśnieżali drogi, jak również wykonywali prace naprawcze przy ciągnikach. Świadek ten również przedstawił świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach wystawione przez likwidatora (...) w A. z/s w S..

Z zeznań świadka Z. R. (k. 108 akt sprawy 00:30:01) wynika, że pracował na stanowisku monter instalacji wodno-kanalizacyjnych razem z K. W. w (...) sp. z o. o. w A. w spornym okresie jego zatrudnienia. Ubezpieczony był w tym okresie zatrudniony jako operator koparko-ładowarki oraz stale i w pełnym wymiarze czasu wykonywał prace polegające na wykopywaniu i zasypywaniu instalacji wodno-kanalizacyjnych, wywożeniu nieczystości z oczyszczalni ścieków i ładowaniu ich na przyczepy.

Wobec złożenia przez wnioskodawcę wniosku, o którym mowa w art. 184 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2015 r., poz. 748 ze zm., nazywanej dalej ustawą emerytalną), istota sporu w niniejszej sprawie sprowadza się do oceny, czy spełnia on przesłankę ustalenia mu prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym w postaci osiągnięcia w dniu wejścia ustawy emerytalnej w życie, tj. w dniu 01 stycznia 1999 r., wymaganego w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym, okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (art. 184 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej).

Nie jest natomiast przedmiotem sporu i nie budzi wątpliwości spełnianie pozostałych przesłanek ustalenia mu prawa do emerytury z art. 184 ust. 1 i 2 ustawy emerytalnej.

Ocena kwestii spełniania przesłanki z art. 184 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej zależy od odpowiedzi na pytanie, czy okresy zatrudnienia ubezpieczonego: od dnia 02 sierpnia 1973 roku do dnia 30 listopada 1974 r. w (...) w A. z/s w S., od dnia 18 września 1991 r. do dnia 25 stycznia 1993 r. w (...) w A., oraz od dnia 26 października 1998 r. do dnia 31 grudnia 1998 roku w (...) sp. z o. o. w A. podlegają zaliczeniu do wymaganego w przepisach dotychczasowych okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach.

Niezasadne jest stanowisko apelującego domagającego się zaliczenia do okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach okresu jego zatrudnienia w ostatnim z wymienionych wyżej zakładów pracy, przypadającego po dniu 31 grudnia 1998 r., ponieważ art. 184 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej wymaga aby przesłanka osiągnięcia wymaganego okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze została spełniona w dniu wejścia w życie ustawy emerytalnej, tj. w dniu 01 stycznia 1999 r.

W myśl § 10 ust. 1 pkt 2, obowiązującego od dnia 23 listopada 2011 r., rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz. U. z 2011 r. Nr 237, poz. 1412), zainteresowany zgłaszający wniosek o emeryturę lub rentę z tytułu niezdolności do pracy powinien dołączyć do wniosku m.in. dokumenty stwierdzające okresy uzasadniające prawo do świadczeń i ich wysokość.

Zgodnie z treścią § 2 ust. 2 rozporządzenia z dnia 07 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 ze zm., nazywanego dalej rozporządzeniem w sprawie wieku emerytalnego) okresy pracy, o których mowa w ust. 1, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy.

W toku postępowania apelacyjnego K. W. przedłożył świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach wystawione przez likwidatora (...) w A. z/s w S. z dnia 04 marca 1995 r. (k. 82 akt sprawy), w którym podano, że ubezpieczony był zatrudniony w tym zakładzie pracy w okresie od dnia 02 sierpnia 1973 r. do dnia 30 listopada 1974 r. i w tym okresie w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace kierowcy ciągnika określone w poz. 3, działu

VIII, wykazu A rozporządzenia w sprawie wieku na stanowisku traktorzysty wymienionym w wykazie stanowiącym załącznik nr 1 do zarządzenia nr 16 Ministra Rolnictwa, Leśnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 31 marca 1998 r. w sprawie wykazu stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach uprawniające do wzrostu emerytury lub renty i wcześniejszego przechodzenia na emeryturę.

Świadczenie wykonywania prac w szczególnych warunkach nie jest dokumentem urzędowym w rozumieniu art. 244 § 1 i 2 k.p.c., gdyż podmiot wydający to świadectwo nie jest organem państwowym ani organem wykonującym zadania z zakresu administracji państwowej. Tylko dokumenty wystawione przez te organy stanowią dowód tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone. Natomiast świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach traktuje się w postępowaniu sądowym jako dokument prywatny w rozumieniu art. 245 k.p.c., który stanowi dowód tego, że osoba, która go podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie (por. wyrok S.N. z dnia 16 czerwca 2009 r., I UK 24/09, LEX nr 518067).

Tym samym treść świadectwa wykonywania prac w szczególnych warunkach podlega weryfikacji zarówno w toku postępowania administracyjnego przed organem rentowym, jak i w toku postępowania sądowego przed sądami ubezpieczeń społecznych.

W ocenie Sądu II instancji, pomimo nieprawidłowego powołania zarządzenia nr 16 Ministra Rolnictwa, Leśnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 31 marca 1998 r., zamiast uchwały nr 24 Zarządu Krajowego Związku (...), K. i Organizacji Rolniczych z dnia 14 czerwca 1983 r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w jednostkach organizacyjnych kółek rolniczych, który uprawnia do niższego wieku emerytalnego, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach z dnia 04 marca 1995 r. (k. 82 akt sprawy) zakład pracy prawidłowo określił rodzaj wykonywanej przez K. W. pracy według pozycji, działu i wykazu rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego, wobec czego świadectwo to uznać należy za miarodajne dla ustalenia faktu wykonywania przez ubezpieczonego w spornym okresie zatrudnienia w (...) w A. z/s w S. prac w szczególnych warunkach.

Odnosząc się do pozostałych spornych okresów zatrudnienia stwierdzić zaś należy, że zakłady pracy nie stwierdziły okresów wykonywania przez wnioskodawcę stale i w pełnym wymiarze czasu prac w szczególnych warunkach w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach lub w świadectwie pracy.

Podkreślenia jednak wymaga, że w sądowym postępowaniu odwoławczym fakty mające dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie mogą być udowadniane wszelkimi środkami dowodowymi przewidzianymi w Kodeksie postępowania cywilnego, a do sądu należy ocena ich wiarygodności (por. wyrok S.N. z dnia 02 lutego 1996 r., II URN 3/95, LEX nr 24774).

W związku z powyższym K. W. ma możliwość i obowiązek udowodnienia świadczenia w spornych okresach zatrudnienia prac w szczególnych warunkach, o których mowa w wykazach stanowiących załączniki do rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego, stale i w pełnym wymiarze czasu na danym stanowisku pracy, przy zastosowaniu różnorodnych środków dowodowych.

Sąd Apelacyjny podziela stanowisko, zgodnie z którym same zeznania świadków lub przesłuchanie stron, gdy nie znajdują potwierdzenia w dokumentach pracowniczych, nie stanowią miarodajnego dowodu pracy w szczególnych warunkach. Nie jest dopuszczalne oparcie się wyłącznie na zeznaniach świadków lub przesłuchaniu stron, w sytuacji gdy z dokumentów wynikają okoliczności przeciwne (por. wyrok S.A. w Szczecinie z dnia 20 września 2012 r., III AUa 374/12, LEX nr 1223476 oraz powołane w uzasadnieniu wyroki S.A. we Wrocławiu: z dnia 17 stycznia 2012 r., III AUa 1482/11, LEX nr 1110006 i z dnia 22 lutego 2012 r., III AUa 1734/11, LEX nr 1129735).

W konsekwencji zeznania świadków oraz przesłuchanie wnioskodawcy w charakterze strony zasługują na wiarę w zakresie, w jakim korespondują z treścią dokumentów dotyczących spornego okresu zatrudnienia.

W ocenie Sądu II instancji przeprowadzone w niniejszej sprawie dowody, a w szczególności: świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach z (...) w A. z/s w S. z dnia 04 marca 1995 r. (k. 82 akt sprawy), świadectwo pracy

z (...) w A. z/s w S. z dnia 17 czerwca 1977 r. (k. 8-8v. akt em. ZUS), świadectwo pracy z (...) sp. z o. o. w A. z dnia 23 kwietnia 2010 r. (k. 28 akt em. ZUS) i zaświadczenie ZUS Rp-7 z (...) sp. z o. o. w A. z dnia 03 czerwca 2014 r. (k. 29-30 akt em. ZUS), jak również zeznania świadków: Z. W. (k. 108 akt sprawy 00:23:40) i Z. R. (k. 108 akt sprawy 00:30:01) oraz przesłuchanie K. W. w charakterze strony (k. 43v.-44v. akt sprawy 00:49:33) w zakresie korespondującym z treścią tych dokumentów wskazują, że w spornych okresach zatrudnienia: w (...) w A. z/s w S. oraz w (...) sp. z o. o. w A. ubezpieczony stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienione odpowiednio: w poz. 3 „Prace kierowców ciągników, kombajnów lub pojazdów gaśnicowych”, działu VIII „W transporcie i łączności”, wykazu A rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego oraz w poz. 3 „Prace maszynistów ciężkich maszyn budowlanych lub drogowych”, działu V „W budownictwie i przemyśle materiałów budowlanych”, wykazu A tego rozporządzenia.

Odnosząc się natomiast do okresu zatrudnienia wnioskodawcy w (...) w A. od dnia 18 września 1991 r. do dnia 25 stycznia 1993 r. wskazać należy, że Sąd Okręgowy w oparciu o treść dokumentów zawartych w aktach osobowych wnioskodawcy, dotyczących tego okresu, prawidłowo ustalił, że w spornym okresie był on zatrudniony na stanowisku pomocnika palacza w kotłowni (...) (k. 55-58v. akt sprawy).

W świetle treści apelacji K. W. zbadać należy, czy we wskazanym wyżej okresie zatrudnienia stale i w pełnym wymiarze czasu wykonywał on prace w szczególnych warunkach wymienione w poz. 1 „Prace nie zautomatyzowane palaczy i rusztowych kotłów parowych lub wodnych typu przemysłowego”, działu XIV „Prace różne”, wykazu A rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego.

Sąd Apelacyjny podziela stanowisko, zgodnie z którym nie każda praca na stanowisku palacza jest pracą wymienioną pod poz. 1, działu XIV, wykazu A, będącego załącznikiem do rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego, ale tylko praca palacza kotła parowego lub wodnego typu przemysłowego (por. wyrok S.N. z dnia 20 marca 2013 r., I UK 517/12, LEX nr 1383245).

Zgodne z zasadami logiki i doświadczenia życiowego jest przyjęcie, że za kotły wodne lub parowe typu przemysłowego uznać należy takie kotły, które służą produkcji ciepła na dużą (przemysłową) skalę.

W ocenie Sądu II instancji kotły wodne obsługiwane w spornym okresie przez wnioskodawcę były kotłami grzewczymi, stanowiącymi część systemu ogrzewania służącego produkcji ciepła, przekazywanego do instalacji grzewczych w wielu budynkach (w tym mieszkalnych i sanatorium) za pomocą sieci ciepłowniczej. Tym samym zasadne jest przyjęcie, że kotły te służyły produkcji ciepła na dużą (przemysłową) skalę.

Zdaniem tego Sądu przeprowadzone w niniejszej sprawie dowody z zeznań świadków: P. S. (k. 107 akt sprawy 00:07:42) i Z. K. (k. 108 akt sprawy 00:17:12) nie dają jednak podstaw do przyjęcia, że kotły, które obsługiwał K. W. w spornym okresie zatrudnienia w (...) w A. nie były zautomatyzowane.

Z zeznań tych świadków wynika bowiem jednoznacznie, że ustawianie parametrów pracy tych kotłów następowało zdalnie na panelu sterowania, a ponadto kotły te były częściowo zmechanizowane, ponieważ niektóre podstawowe czynności związane z utrzymaniem ich ruchu takie jak doprowadzenie paliwa (w późniejszym czasie także odzuzłanie) wykonywane były za pomocą urządzeń mechanicznych.

W konsekwencji, w oparciu o zgromadzone w niniejszej sprawie dowody, brak jest podstaw do przyjęcia, że w spornym okresie zatrudnienia w (...) w A. ubezpieczony w pełnym wymiarze czasu wykonywał nie zautomatyzowane prace palaczy i rusztowych kotłów wodnych typu przemysłowego, o których mowa w poz. 1, działu XIV, wykazu A rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego.

Podlegające zaliczeniu do wymaganego okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach okresy zatrudnienia ubezpieczonego: od dnia 02 sierpnia 1973 r. do dnia 30 listopada 1974 r. w (...) w A. z/s w S. (1 rok, 3 miesiące i 28 dni) oraz od dnia 26 października 1998 r. do dnia 31 grudnia 1998 r. w (...) sp. z o. o. w A. (2 miesiące i 5 dni),

liczone razem z okresami uwzględnionymi przez Sąd Okręgowy (13 lat, 5 miesięcy i 5 dni), wynoszą łącznie na dzień 01 stycznia 1999 r. 14 lat, 11 miesięcy i 8 dni, a zatem mniej aniżeli wymagane co najmniej 15 lat.

Tym samym wnioskodawca nie spełnia ustawowej przesłanki ustalenia prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z art. 184 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej.

Ponieważ dla ustalenia prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym K. W. musi spełniać łącznie wszystkie przesłanki wynikające z treści z art. 184 ust. 1 i 2 ustawy emerytalnej, w tym sporną przesłankę osiągnięcia na dzień wejścia w życie ustawy, tj. 01 stycznia 1999 r. okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do tej emerytury, zasadne jest uznanie, że wobec nie spełniania tej przesłanki brak jest podstaw prawnych do przyznania mu tego świadczenia.

Niezasadny jest zatem wynikający z treści apelacji zarzut naruszenia prawa materialnego, a w szczególności art. 184 ust. 1 pkt 1 w zw. z art. 32 ust. 1 i 2 ustawy emerytalnej w zw. z § 4 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego.

Uznając apelację ubezpieczonego za bezzasadną, na mocy art. 385 k.p.c., Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji wyroku.